

L'execució de pressupostos: ens esquilen i callem

written by Lluís Busquets | 26 de juny de 2024

L'any 2015 el percentatge executat sobre el total del pressupost de l'Estat a Catalunya era del 8,4% i a Madrid del 12,5% (en milions d'euros i percentatge executat sobre el previst a l'autonomia volia dir 735 M€ (71%) contra 1.093 M€ (128%). El 2017, 13,2% aquí i 15,11% allà; el 2020 les coses tornaren a empitjorar: 12,7% a Catalunya i 16,3% a Madrid; és a dir, 957 M€ (36%) enfront de 1.229 M€ (184%). El 2021 van saltar totes les alarmes: 9,0% a Catalunya, 25,4% a Madrid; això és 740 M€ (només el 36% del previst) i 2.085 M€ a Madrid (el 184% del previst). Així no es podia competir. Aragonès va pactar una comissió bilateral (1-VI-21), però en comptes de millorar les xifres, resulta que esdevenen cròniques. El 2022 l'Estat gastà a Catalunya només el 43% del que tenia pressupostat i a Madrid el 166%. Ens escanyen i hem de somriure.

Un exemple: la gran estació barcelonesa de la Sagrera on coincidiran el ferrocarril convencional i el d'alta velocitat, el metro, els autobusos urbans i els interurbans acumula quinze anys de retard. Un altre: el novembre del 2021 les inversions previstes pel Ministeri de Transports a Catalunya durant el 2022 eren «840 milions per a Rodalies entre Adif (la gestora d'infraestructures ferroviàries) i Renfe». Al document sobre l'execució de les inversions regionalitzades del 2022 hi apareix una partida d'Adif a Catalunya de 849 milions, dels quals només s'han executat 177 milions, un 20,9% del total. El Ministeri de Transports, que dirigeix Óscar Puente, declinà fer comentaris. Les dades d'execució del primer trimestre del 2023 (últimes publicades) se situa en un 16%. S'ha escrit que Adif el 2023 només gastà 1 € de cada 5 € disponibles que tenia a Catalunya, durant el període 2015-2022 la inversió anual de l'Estat a Catalunya no ha superat els 1.000 milions, mentre

que a Madrid no només ha estat per sobre d'aquesta xifra psicològica, sinó que el 2021 va ultrapassar els 2.000 milions. L'informe sobre l'execució de les inversions del 2022 es va tancar el 30-V-2023 i no es va pas publicar aquell dia, com estava previst sinó el passat 4-III, després que el Ministeri d'Hisenda de María Jesús Montero remetés el text a l'Oficina de Pressupostos del Congrés dels Diputats. Van ser els parlamentaris els que van distribuir les dades a la societat i no pas el ministeri! Aquest va confirmar que els informes ja no es publicaran més (visca la transparència!), però sí que estarien a disposició dels diputats.

S'han queixat tot plegat Jaume Guardiola, del Cercle d'Economia, Salvador Guillermo, director d'estudis i economia de Foment del Treball o Lluís Moreno, president de la Cambra de Contractistes d'Obres de Catalunya (CCOC), el qual explicava que «hi ha algunes inversions pressupostades, com la nacional Pirenaica de Portbou a Viella, en què no s'ha fet res malgrat que se li van consignar 260 milions el 2023». El mateix es podria dir dels pressupostos per la pacificació de la Nacional II al Maresme o les millores a l'AP7.

L'endemà, el dia 5-III, un total de 20 institucions de la societat civil i empresarial catalana (les 13 Cambres de Comerç, Foment, PIMEC FEm Cat, el Col·legi d'Economistes de Catalunya, el Cercle d'Economia, el RACC i Barcelona Global) van signar una declaració en què reclamaven mesures ambicioses per millorar substancialment el sistema de finançament territorial, bé a través d'una profunda reforma de l'actual (en què les inversions siguin proporcionals a les necessitats de Catalunya i a pes el seu PIB i es garanteixi el principi d'ordinalitat) o bé amb un nou sistema, ja sigui un model federal (que permetria a les comunitats compartir les mateixes bases imposables) o un pacte fiscal. També demanaven transparència sobre l'execució de les inversions estatals promeses. El Govern, a més, va reclamar directament a l'Estat 5.000 M€ per rescabalar la manca d'inversió dels últims anys.

Des del centre deuen pensar que qui dia passa any empeny. Però hi ha el compromís amb Junts per a la investidura i el 12-III el Ministeri d'Hisenda publicava les dades pressupostàries que haurien de servir per confeccionar una estadística sobre les balances fiscals amb les relacions financeres entre l'Estat i les comunitats autònomes en general, i entre l'Estat i la Generalitat de Catalunya en particular. Les dades corresponien a l'exercici del 2021 i eren a la pàgina web de l'Institut d'Estudis Financers. Es presentaven amb brut, en pàgines Excel, cosa que no feia fàcil assabentar-se dels criteris metodològics que s'havien emprat a l'hora de confeccionar-les. Per exemple: dels 106.504 M€ que componen les despeses de l'administració de l'Estat (essencialment els ministeris), el 2021 només apareixen territorialitzades partides que sumen 3.991 M€, és a dir, la resta, 102.000 M€, apareix com a despesa «regionalitzada». Hi ha, doncs, 102.00 M€ de despeses de l'Estat que el Govern central encara no ha dit a quins territoris gasta», s'apuntà des de la Conselleria d'Economia. Altrament, dels 3.926 M€ invertits per set empreses estatals (Adif-AV, Enaire, Adif-I, Renfe, Ports de l'Estat, Sepi i Seittsa), el percentatge més gran es va concentrar a Madrid (15,5%, seguit d'Andalusia (11,9%) i de Catalunya (11,5%). Per exemplificar amb detall: el 2021 Madrid va absorbir gairebé la meitat de tota la inversió que va realitzar Renfe en aquell exercici (352 M€ sobre un total de 644 M€). A Catalunya sols hi van venir a parar 90,6 M€, el 14% d'aquell any.

En definitiva: el que havia de ser un gran avenç de transparència, d'acord amb el compromís adquirit amb Junts, per poder calcular les balances fiscals, no sembla gens ni mica suficient. Ens toregen a la Sagrera, a Rodalies i on calgui. Segons el pla 2021-30 «la xifra d'actuacions contractades» ascendeix a 3.251 M€, xifra que superaria la meitat de la inversió prevista pel pla (6.342 M€) i aconseguix els 2/3 de la inversió programada fins al període 2020-25. El que es desconeix és què significa que l'obra estigui «contractada». Licitada, adjudicada o bé en una altra

situació?